

ЗУБКО Г. Ю.,
кандидат юридичних наук

УДК 342.9
DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2020.6.2.1.4>

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ІНФРАСТРУКТУРНОЇ ПОЛІТИКИ ШВЕЦІЇ

У статті обґрунтовано особливості здійснення адміністративно-правового регулювання державної інфраструктурної політики у Швеції. Проаналізовано низку конкретних нормативно-правових актів, що регулюють суспільні відносини у сфері державної інфраструктурної політики. Аналізується поняття та зміст життєво важливих соцієтальних функцій і критичної інфраструктури. Визначені ключові цінності, а також модель формування секторів критичної інфраструктури. Обґрунтовано застосування функціональної моделі державної інфраструктурної політики. Проаналізовано 11 соцієтальних секторів та наведено до кожного з них перелік життєво важливих соцієтальних функцій.

Розглянуто розроблений Відділом із питань критичної інфраструктури (Critical Infrastructure Section) План дій щодо захисту життєво важливих соцієтальних функцій і критичної інфраструктури. Затвердженим на державному рівні Планом дій передбачені основні цілі та принципи, адміністративно-правовий статус уповноважених суб'єктів, сфери їхньої адміністративної компетенції та відповідальності, а також відповідні заходи щодо досягнення очікуваних результатів їхньої діяльності до 2020 р.

Проаналізовано стан адміністративно-правового забезпечення здійснення такої діяльності та встановлено, що для ефективного здійснення партнерської взаємодії у сфері державної інфраструктурної політики має бути розроблено Концепцію державної інфраструктурної політики України. Наголошено на глибокій методологічній базі всієї системи адміністративно-правового регулювання, акцентовано увагу на концепції управління знаннями, а також заходах систематичної безпеки.

***Ключові слова:** державна інфраструктурна політика, стратегічна інфраструктура, життєво важливі соцієтальні функції, критична інфраструктура Швеції, соцієтальний сектор, управління знаннями, адміністративно-правове регулювання державної інфраструктурної політики Швеції, міжнародне співробітництво, систематична безпека.*

Zubko H. Yu. Administrative and legal regulation of state infrastructure policy of Sweden

The article substantiates the peculiarities of conducting administrative and legal regulation of state infrastructure policy in Sweden. The author analyzes a range of specific statutory acts regulating the social relations in state infrastructure policy. The concept and content of vital societal functions and critical infrastructure are delved into. It is identified key values and a model of developing critical infrastructure sectors. The application of the functional model of state infrastructure policy is reasoned. 11 societal sectors are analyzed, and a list of vital societal functions is determined for each of them.

The author considers the Action Plan for the Protection of Vital Societal Functions and Critical Infrastructure developed by the Critical Infrastructure Section. The

Action Plan, which is approved at the domestic level, provides for the primary goals and principles, an administrative status of authorized entities, a scope of their administrative competence and liability as well as the relevant measures for the achievement of expected results of their activities until 2020.

The state of administrative and legal support of such activities is analyzed. The research establishes that it is essential to develop the Concept of State Infrastructure Policy of Ukraine for the efficient partnership cooperation in the context of state infrastructure policy. The author emphasizes in-depth methodological basis of the entire system of administrative-legal regulation and focuses on the concept of knowledge management and system safety measures.

Key words: *state infrastructure policy, strategic infrastructure, vital societal functions, Swedish critical infrastructure, societal sector, knowledge management, administrative and legal regulation of infrastructure policy of Sweden, international cooperation, system safety.*

Вступ. Формування оновленої безпекової політики має багато векторів, одним із яких виступає необхідність удосконалення адміністративно-правового регулювання державної інфраструктурної політики. Важливим на цьому шляху є вивчення зарубіжного досвіду з метою подальшої імплементації його положень відповідно до національних інтересів. У статті аналізується стан адміністративно-правового регулювання державної інфраструктурної політики Швеції. Матеріал опрацьовано, науково оброблено й узято безпосередньо з оригіналів текстів і перекладено власно мною. Тож для коректності розуміння термінів я багато з них подавав у дужках з англomовними першоджерелами.

У цьому аспекті можна підтримати думку фахівців НІСД, що більшість держав активно модернізує власні сектори безпеки відповідно до викликів сучасності, особливо з огляду на потенціал використання мережі *Інтернет*. Цей процес відбувається із: активним реформуванням систем управління відповідним сектором безпеки; впорядкуванням нормативного поля, що має забезпечити цілісність державної політики у цій сфері; активною роз'яснювальною роботою серед населення щодо небезпек кіберзагроз; збільшенням чисельності підрозділів, зайнятих у системі кіберзахисту; розробкою кіберрозбрось і проведення пробних військово-розвідувальних акцій у кіберпросторі; посилення контролю за національним інформаційним простором [1]. Отже, можна дійти висновку про те, що найбільш пріоритетним з огляду на вказані тенденції є захист саме інформаційної та кібернетичної інфраструктури, а також відповідних систем, які забезпечують ефективне функціонування інших видів інфраструктури, зокрема енергетичної, фінансово-економічної, транспортної тощо.

Тож окремої уваги потребують питання вивчення зарубіжного досвіду для удосконалення форм і методів міжнародного співробітництва у сфері безпеки стратегічної інфраструктури.

Останнім часом науковий інтерес до проблематики захисту критичної інфраструктури проявляли такі дослідники, як: В.В. Бегун, Д.С. Бірюков, Д.Г. Бобро, В.Ф. Гречанінов, О.В. Євдін, В.А. Заславський, С.І. Кондратов, А.О. Корченко, А.О. Мороз, О.М. Суходоля, С.С. Теленик тощо.

Постановка завдання. Метою статті є наукове обґрунтування рівня адміністративно-правового регулювання державної інфраструктурної політики у Швеції.

Завдання дослідження:

- дослідити систему адміністративно-правових актів, що регулюють суспільні відносини у сфері державної інфраструктурної політики Швеції;
- визначити ключові поняття дослідження;
- намітити шляхи використання позитивного досвіду Швеції в реалізації державної інфраструктурної політики України з метою удосконалення адміністративно-правового її регулювання.

Результати дослідження. У Швеції приділяється значна увага захисту життєво важливої соціальної інфраструктури, до якої відносять енергетичні та транспортні мережі, підприємства й установи таких галузей, як енергетика, транспорт, банки та фінанси, інформаційні та комунікаційні технології, охорона здоров'я, медичні та соціальні послуги, захист і безпека, торгівля, промисловість, а також державне управління [2].

Швеція – одна з небагатьох держав, яка має власну Національну стратегію саме з питань захисту життєво важливих соціальних функцій – National Strategy for the Protection of Vital Societal Function [3]. Цей документ було розроблено Шведським агентством з питань цивільних надзвичайних ситуацій MSB [4], яке відповідає за питання, що стосуються цивільного захисту, громадської безпеки, управління надзвичайними ситуаціями та цивільної оборони, якщо жоден інший орган не несе відповідальності. Відповідальність належить до заходів, вжитих до, під час і після надзвичайної ситуації чи кризи.

Документ було розроблено у 2010 р., а вже три роки потому, у 2013 р., на виконання Стратегії було ухвалено План дій щодо захисту життєво важливих соціальних функцій і критичної інфраструктури (Action Plan for the Protection of Vital Societal Functions & Critical Infrastructure). Метою цього плану дій є конкретизація положень Національної стратегії шляхом ініціювання заходів і заходів, які створюють умови, що дозволяють всім проводити систематичну роботу із забезпечення безпеки у своїй діяльності на місцевому, регіональному та національному рівнях до 2020 р.

Мета цього плану дій полягає у тому, щоб створити стійке суспільство з поліпшеною здатністю життєво важливих соціальних функцій і критичної інфраструктури протистояти серйозним збоям і відновлювати їх. Цікавою є поява нового терміна в тезаурусі стратегічної інфраструктури: створення стійкого суспільства. В Україні зараз ведеться плідна робота щодо формування національної системи стійкості, тож досвід Швеції може стати в нагоді і для нас.

До основних суб'єктів забезпечення цих функцій належать: муніципалітети, ради повітів, адміністративні ради округів, національні органи влади й оператори приватного сектору.

Шведське агентство цивільної оборони розробило комплексну модель, яка описує цивільні непередбачені ситуації (див. рис. 1). Модель спрямована на створення рівномірності та ясності роботи з надзвичайних ситуацій агентства та інших суб'єктів.

Дана модель базується на таких компонентах, як:

- Ключові цінності.
- Загрози.
- Спроможності.

Модель чітко демонструє сфери, які підлягають режиму забезпечення безпеки:

- життя та здоров'я людини;
- функціонування суспільства;
- демократія;
- правова безпека;
- громадянські свободи;
- права людини;
- екологічна й економічна цінність;
- національний суверенітет.

Цей план дій належить до складової частини основних цінностей і зосереджений на ефективному функціонуванні суспільства. Забезпечення безпеки функціональних можливостей суспільства означає, що життя та здоров'я, основоположні цінності, екологічна й економічна цінність також надійно захищені.

Звичайно ж, виникає потреба у з'ясуванні змісту ключової термінології. Одразу відзначаю, що для коректності та точності наукової дискусії мною навмисно в лапках надаватимуться різноманітні інтерпретації термінів.

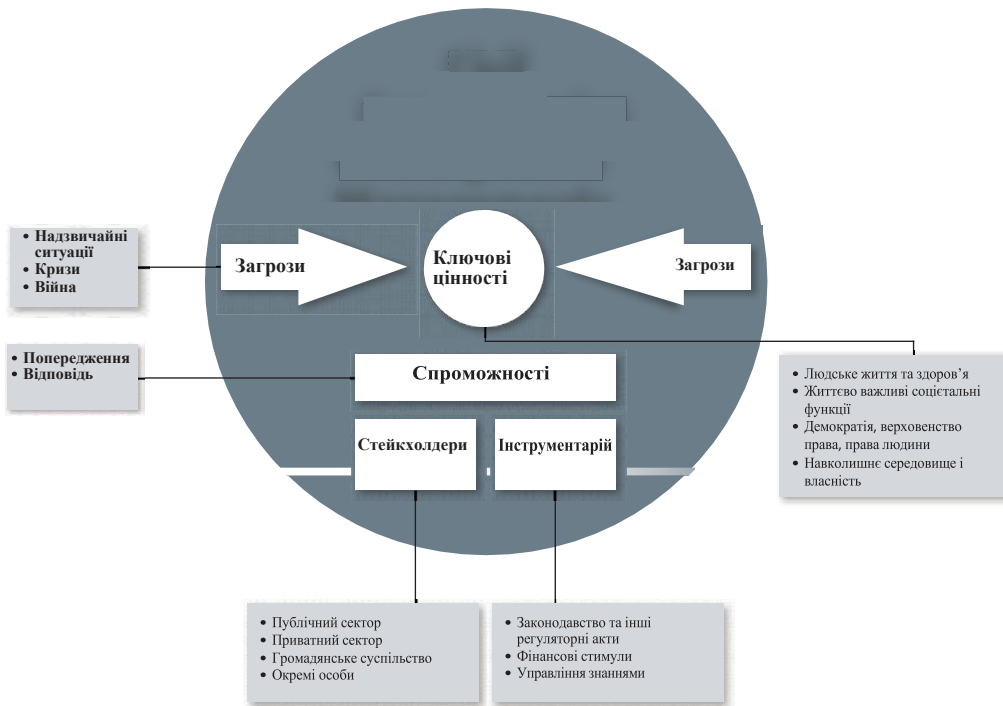

Рис. 1. Модель цивільних непередбачених ситуацій

Об'єднаний, узагальнений термін захист життєво важливих соціальних функцій і критичної інфраструктури (*Protection of vital societal functions and critical infrastructure* : VSF & CI) означає заходи та діяльність, необхідні для забезпечення функціональності та безперервності VSF & CI і, отже, суспільства загалом. Запропоновані заходи та діяльність повинні створити сприятливі умови для до збільшення спроможностей всіх VSF & CI протистояти та відновлюватися після серйозних збоїв, але головним лейтмотивом цієї діяльності виступає посилення функціональності суспільства з урахуванням інтересів особистості, захисту прав і свобод законних інтересів громадян.

Захист VSF & CI виступає підсистемою цілісної системи управління надзвичайними ситуаціями, а також закладає основу для здатності підтримувати безперервність і функціональність навіть у періоди підвищеної тривоги. Шведське управління надзвичайними ситуаціями ґрунтується на роботі над захистом VSF & CI, на взаємодії між суб'єктами господарювання та розподілом відповідальності відповідно до принципів відповідальності, рівності та близькості. Важливою частиною роботи є аналіз ризиків і вразливості (*risk and vulnerability analyses – RVA*), який відповідно до законодавства проводять суб'єкти державного сектору.

Сучасне суспільство характеризується дедалі зростаючою складністю всередині самого себе та збільшенням залежності один від одного, що є результатом, зокрема, розвитку інформаційних і кібернетичних технологій і посилення глобалізації. Сьогодні ефективна реалізація і безпека VSF & CI значним чином залежать від систем для обробки, зберігання, передачі та відтворення інформації. Промислові системи інформації й управління також мають ці фізичні процеси, інтегровані в управління інформацією в VSF & CI. Використання можливостей розвитку інформаційно-комунікаційних технологій і захист життєво важливих соціальних функцій вимагає сис-

тематичної роботи з питань інформаційної безпеки у всьому суспільстві. Причому інформаційна безпека в цьому аспекті інтерпретується як системний механізм забезпечення безпеки інформації з погляду вимог щодо конфіденційності, цілісності та доступності даних.

Важливими є також визначення ключових понять.

Соцієтальний сектор у контексті реалізації державної інфраструктурної політики стосується різних сфер, у яких присутні життєво важливі соцієтальні функції та в яких можна ідентифікувати критичну інфраструктуру.

Життєво важливі соцієтальні функції (VSF) – це термін, який описує напрями діяльності компетентних суб'єктів щодо підтримання відповідного рівня функціональності. Кожна така функція включена в один із соціальних секторів і підтримується однією або декількома критичними інфраструктурами. Таким чином бачимо чітку модель ДІФСП – функціональну. Є певна функція, її необхідно реалізувати, для цього функціонують різні механізми, так само як і функція може реалізовуватися у декількох секторах. Такий підхід дозволяє гнучкіше ставитися до реалізації ДІФСП, адже ґрунтується на необхідності підтримання важливих функцій на певному рівні, а не функціонування об'єктів у конкретних секторах.

Критична інфраструктура (CI) означає ті активи, системи або їхні частини, розташовані в державах-членах ЄС, які є важливими для підтримання життєво важливих соцієтальних функцій, охорони здоров'я, безпеки, економічного чи соціального благополуччя та добробуту людей, а також порушення чи знищення яких може мати значний вплив у державі-члені внаслідок відмови у виконанні цих функцій.

Тобто ще раз наголошується на пріоритетності реалізації соцієтальних функцій, а не на захисті критичної інфраструктури, адже відповідно до позиції Шведського уряду інфраструктура слугує забезпечуючим елементом реалізації цих функцій.

Звичайно ж, формується ще одне запитання: а які ж критичні залежності мають існувати між даними функціями і критичною інфраструктурою?

Критичні залежності – це такі залежності, котрі мають вирішальне значення для роботи життєво важливої соцієтальних функцій і критичної інфраструктури (VSF & CI). Вони можуть характеризуватися зупинкою або порушенням VSF або CI відносно швидко, що призводить до порушення функцій і може призвести до виникнення надзвичайної події. Якщо ж описувати такі залежності щодо критичної інфраструктури безпосередньо, *то ознаками, які ідентифікують стан порушення нормального функціонування критичної інфраструктури, є:*

- брак стійкості;
- брак надмірності;
- відсутність практичних можливостей щодо заміни та відновлення пошкоджених ресурсів або роботи без нього.

Швеція пішла шляхом чіткого закріплення базових 11 секторів, у яких у різних формах можуть бути реалізовані життєво важливі соцієтальні функції.

Інфраструктура може мати вирішальне значення для суспільства на місцевому, регіональному, національному чи міжнародному рівнях, і термін «інфраструктура» позначає вузли, послуги та сайти. Визначення критично важливих для суспільства інфраструктур є необхідною умовою для роботи з RVA, Styrel (Styrel є аббревіатурою «Постанова щодо планування пріоритетзації життєво важливих соцієтальних користувачів електроенергії» (2011:931)) та для захисту VSF & CI. Ідентифікація безпосередньо життєво важливих соцієтальних функцій і критичної інфраструктури здійснюється в контексті їхніх власних сфер відповідальності та власних географічних зон відповідальності.

Нижче наведена таблиця з одинадцяти соціальних секторів [5], яка наводить приклади взаємодії життєво важливих соцієтальних функцій із кожним із цих секторів.

Таблиця 1

Взаємодія життєво важливих соціетальних функцій

Соціетальний сектор	Приклади життєво важливих соціетальних функцій
Енергозабезпечення	Виробництво та розподіл: електроенергії, місцевого опалення, палива тощо.
Фінансові послуги	Платежі, доступ до готівки, центральна платіжна система, безпечна торгівля цінними паперами тощо
Торгівля та промисловість	Будівництво, роздрібна торгівля, виробництво тощо
Послуги охорони здоров'я, медицини та догляду	Екстренна медична допомога, постачання фармацевтичних препаратів та обладнання, догляд за дітьми, догляд за інвалідами та престарілими, первинна медична допомога, психіатрія, соціальні служби, боротьба з хворобами тварин і людей тощо.
Інформація та комунікація	Телефонія (мобільна та фіксована), Інтернет, радіозв'язок, розповсюдження пошти, виготовлення та розповсюдження щоденних газет, інформація про веб-сайти, соціальні медіа тощо.
Муніципальні технічні служби	Питне водопостачання, очищення стічних вод, санітарія, утримання доріг тощо
Харчові продукти	розподіл, первинне виробництво, інспекції та виробництво харчових продуктів тощо
Державне управління: - управлінські функції - функції підтримки	міське, регіональне, національне управління, ритуальні служби, дипломатичні та консульські служби тощо
Захист, забезпеченість і безпека	Судова влада, прокуратура, військова оборона, тюремна служба, берегова охорона, поліція, служба електронної та рятувальної служби, PSAP, митна й акцизна служба, охорона кордону, імміграційний контроль, охоронні та безпекові заходи
Соціальна безпека	Державна пенсійна система, страхування від хвороб і безробіття тощо
Транспорт	Повітряний, залізничний, морський, автомобільний і громадський транспорт тощо

В основу реалізації стратегії покладено три базові принципи:

- 1) використання перспективи розвитку системи;
- 2) вжиття заходів до, під час і після порушення функціонування;
- 3) покриття й охоплення всіх типів загроз і ризиків.

Стратегія та План дій спрямовані на гарантування функціональності життєво важливих соціетальних функцій і критичної інфраструктури на 3 рівнях:

- місцевому;
- регіональному;
- національному.

Системна перспектива (використання перспективи розвитку) означає, що робота із захисту життєво важливих соціетальних функцій і критичної інфраструктури здійснюється на всіх рівнях суспільства, включаючи суб'єктів як державного, так і приватного секторів у всіх соціетальних секторах. Системна перспектива також передбачає не лише забезпечення безпеки власної діяльності, але й перегляд її стосовно інших видів діяльності та суспільства загалом. Окремо наголошено на необхідності ретельного вивчення зарубіжного досвіду,

передусім слід розглянути та винести уроки з роботи, яка проводиться у північних країнах, ЄС та ООН, а також у рамках реалізації інших міжнародних зусиль. Особливу увагу слід приділити роботі в рамках Європейської програми захисту критичної інфраструктури (European Programme for Critical Infrastructure Protection (EPCIP)).

Заходи до, під час і після порушення функціонування: Перспективи до, під час і після серйозних порушень функціонування повинні бути включені в роботу, щоб суспільство було здатне виконувати такі функції: протистояти, управляти, відновлюватися, вчитися та продовжувати розвиток після порушення функціонування. Для досягнення проголошених цілей всі життєво важливі соціетальні функції та критична інфраструктура мають впроваджувати систематичні заходи безпеки.

Покриття й охоплення всіх типів загроз і ризиків. Життєво важливі соціетальні функції та критична інфраструктура можуть зазнавати впливу різних типів загроз і ризиків за умов, коли багато ризиків дуже важко передбачити. Тому надзвичайно важливо, щоб робота над соціетальною функціональністю суспільства базувалася на широкому профілі загроз і ризиків.

Систематична безпекова діяльність необхідна для того, щоб задовольнити постійні зміни, наприклад, ризиків і залежностей, необхідна робота над захистом життєво важливих соціетальних функцій і критичної інфраструктури, яка повинна виконуватися у безперервному процесі, що розробляється й оновлюється відповідно до змін у суспільстві та його викликів. Вжиття систематичних заходів безпеки є фундаментальним для ефективного захисту життєво важливих соціетальних функцій і критичної інфраструктури. У рамках впровадження концепції систематичної безпеки у план дій включається робота над такими компонентами:

- управління ризиками;
- управління безперервністю бізнесу;
- управління подіями.

Робота з управлінням ризиками, управління безперервністю бізнесу й управління подіями пов'язані та доповнюють одне одного в контексті впровадження концепції систематичної безпеки.

Управління ризиками включає:

- виявлення;
- обробку;
- оцінку;
- управління;

– контроль ризиків, наприклад, у контексті RVA (і бажано відповідно до Стандарту управління ризиками ISO 31000).

Управління безперервністю бізнесу (за допомогою методів, наприклад, стандарту управління безперервністю бізнесу, ISO 22301) зосереджується на плануванні, щоб мати можливість підтримувати життєво важливі соціетальні функції і критичну інфраструктуру та процеси, необхідні для створення необхідних можливостей для функціональності, незалежно від типу події.

Управління подіями, зокрема планування управління різними подіями, починаючи від управління інцидентами та закінчуючи антикризовим управлінням, створює умови для ефективного управління подією таким чином, щоб забезпечити підтримку життєво важливих соціетальних функцій і критичної інфраструктури.

Для досягнення проголошеної у стратегії мети до 2020 р. важливо чітко визначити ролі й обов'язки різних суб'єктів. Загалом усі роботи, що стосуються життєво важливих соціетальних функцій і критичної інфраструктури у Швеції, розділяють на такі напрями:

- визначення життєво важливих соціетальних функцій і критичної інфраструктури;
- володіння й експлуатація життєво важливих соціетальних функцій і критичної інфраструктури;
- координація та підтримка;

– подальші заходи, звітування та навчання.

Муніципалітети, окружні ради, місцеві органи охорони здоров'я, адміністративні ради округів і національні органи влади представлені у всіх цих сферах. Суб'єкти приватного сектору виконують роль власників та операторів. Завдання MSB – розвивати підтримку та координувати заходи із плану дій.

Висновки. Шведське агентство цивільної оборони MSB, яке підпорядковується Міністерству оборони Швеції, забезпечує організацію планування та відповідні заходи реагування на надзвичайні та кризові ситуації у країні, а також виконує координаційну функцію в контексті створення та впровадження на державному рівні ефективної системи захисту об'єктів критичної інфраструктури. Зазначене агентство на постійній основі співпрацює з причетними органами виконавчої влади, місцевого самоврядування на рівні муніципалітетів, власниками й операторами об'єктів інфраструктури та громадськими організаціями з метою виконання свого основного завдання – попередження виникнення загрози та допомога населенню у разі надзвичайних ситуацій, кризи та війни. Велике значення у діяльності агентства надається навчальній, роз'яснювальній і профілактичній роботі. Це відбувається через чітке закріплення пріоритету концепції управління знаннями.

У країні створено потужну систему адміністративно-правового регулювання державної інфраструктурної політики. Окрім проаналізованих Національної стратегії та Плану дій, діє низка законодавчих актів, що визначають особливості забезпечення безпеки життєво важливих соцієтальних функцій і критичної інфраструктури. Зокрема, Шведське агентство цивільної оборони керується у своїй діяльності: Законом про цивільний захист (2003:778), Законом про вибухові речовини (2010:1011), Законом про перевезення небезпечних вантажів (2006:263), Законом про заходи щодо запобігання й обмеження наслідків хімічних аварій (1999:381), Законом про заходи під час надзвичайних подій у мирний час та у періоди підвищеної небезпеки (2006:544), Законом про притулки (2006:545), Законом про загальну оборону (1994:1809).

До складу Шведського агентства цивільної оборони входить Відділ з питань критичної інфраструктури (Critical Infrastructure Section), котрий безпосередньо займається розбудовою Національної стратегії безпеки життєво важливих соцієтальних функцій і критичної інфраструктури. Так, у 2013 р. зазначеним відділом у рамках чинної Національної стратегії захисту життєдіяльності суспільства було розроблено План дій щодо захисту життєво важливих соцієтальних функцій і критичної інфраструктури. Затвердженням на державному рівні Планом дій передбачені основні цілі та принципи, адміністративно-правовий статус уповноважених суб'єктів, сфери їхньої адміністративної компетенції та відповідальності, а також відповідні заходи щодо досягнення очікуваних результатів їхньої діяльності до 2020 р.

План дій складається із двох частин:

1) *заходи щодо підвищення рівня знань*: перегляд та оновлення вимог до експлуатації життєво важливих соцієтальних функцій і об'єктів критичної інфраструктури, вивчення досвіду інших країн, приведення вимог і стандартів до міжнародного рівня, здійснення відповідних досліджень, підвищення кваліфікації фахових спеціалістів, фінансування навчань тощо;

2) *заходи із впровадження систематичної безпеки*: впровадження інструментів підтримки відповідно до міжнародних стандартів, розроблення методів комунікації причетних установ та організацій, проведення зустрічей, форумів, розбудова публічно-приватного партнерства, покращення аналізу ризиків та уразливості життєво важливих соцієтальних функцій і об'єктів критичної інфраструктури та забезпечення зворотного зв'язку тощо [6].

Швеція, на відміну від країн Балтії, використовує *функціональну* модель державної інфраструктурної політики, яка базується на ключових цінностях. Відмітним, окрім маститого правового регулювання цієї сфери, виступає акцентування на концепції управління знаннями, що є актуальним у контексті формування системи підготовки кадрів для управління ризиками та небезпеками у сфері стратегічної інфраструктури в Україні.

Також актуальним для України за умов ведення проти неї війни є закріплення однієї із ключових цінностей, які має боронити ця система – національний суверенітет. Тобто спостерігається більш глибоке розуміння призначення суспільства та його місії, а не лише зосередження, нехай і на важливих, але за своєю суттю забезпечуючих елементах, таких як водопостачання, енергетика, транспорт, харчування тощо.

Список використаних джерел:

1. Кібербезпека: світові тенденції та виклики для України. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/510/>.
2. Action Plan for the Protection of Vital Societal Functions & Critical Infrastructure. English Translation: James Butler – MSB Layout: Advant Produktionsbyrå AB Print: DanagårdLiTHO Order No: MSB695 – July 2014. URL: www.msb.se/en.
3. A functioning society in a changing world – The MSB’s report on a unified national strategy for the protection of vital societal functions, MSB341 – December 2011.
4. Swedich Civil Contingencies Agency. URL: <https://www.msb.se/en>.
5. A functioning society in a changing world – The MSB’s report on a unified national strategy for the protection of vital societal functions, MSB341 – December 2011.
6. URL: <https://www.msb.se/siteassets/dokument/publikationer/english-publications/action-plan-for-the-protection-of-vital-societal-functions--critical-infrastructure.pdf>.

